

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА І ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE PSYCHOLOGY OF PERSONALITY EDUCATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF SOCIETY AND HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ЛУЧАНІНОВА Ольга

провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного забезпечення освіти, доктор педагогічних наук, професор. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. Сухомлинського, Київ, Україна

Olha LUCHANINOVA

Leading Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor. V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0005-2205-547X>

2017olgapetrovna@gmail.com

У межах виконання теми наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки і освіти у воєнний та повоєнний періоди України» важливою є підтема «Теоретико-методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу психології виховання і самовиховання». У контексті визначеної теми важливе значення мають

педагогічні аспекти психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти.

Цифрова трансформація суспільства як нова реальність буття і заклади вищої освіти зокрема висувають до особистості здобувача вищої освіти певні вимоги, як: бути в освітньому тренді; мати психологічну готовність не пливти за течією життя, мати внутрішнє бажання розвиватися за допомогою цифрових технологій, так необхідних для кар'єри і керуватися вищими цінностями свого життя.

У закладі вищої освіти закінчується останній етап соціалізації здобувача вищої освіти, тому можемо акцентувати на сукупності моральних переконань, почуттів і звичок як складових свідомості та поведінки молодих людей. Це важливо в епоху трансформації суспільства й цифровізації усіх освітніх і державних установ.

У кожній освітньо-професійній програмі підготовки майбутніх фахівців за різними спеціальностями є психолого-педагогічні дисципліни, дисципліни за вибором студентів, в яких закладено потенціал психології виховання

особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти. Мова йде про трансверсальні навички, багато з яких пов'язано з психологією вчинку, переконаннями. Відомо, що переконання лежать в основі прояву вольових якостей особистості: сьогодні це відповідальне ставлення до цифрових технологій, Chatgpt, нова модель лідера, який керується у роботі своїми розвинутими трансверсальними навичками. Нині є актуальною проблема живого спілкування викладача як носія цінностей, професіоналізму зі студентами, бо воєнний період України здебільшого унеможлиблює оффлайн навчання. Під час навчання студент швидше

адаптується, бо рухається не один до своєї мети, відповідальний за свої вчинки або вибір (стати волонтером, піти в армію), має бажання вдосконалюватися, розвивати соціальні й особистісні цінності засобами освіти. Усе це ми відносимо до педагогічних аспектів психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства.

Формуючи й розвиваючи особистість, якій притаманні ті корисні якості, які необхідні їй для життя в суспільстві, викладач конкретних дисциплін, викладач-куратор навіть в умовах дистанційного навчання знаходить форми і методи виховного впливу на здобувачів вищої освіти, яким завтра відбудовувати Україну.

В Українському державному університеті науки і технологій в умовах дистанційного навчання передбачені в розкладі години спілкування зі студентами. Так, для здобувачів 1 курсу передбачено курс лекцій про українську незалежність, професійні здобутки видатних випускників університету та їхні особистісні якості, які допомогли в житті тощо. Викладачам треба розуміти. Яку особистість треба підготувати до дорослого життя і на які спиратися критерії.

Таблиця 1

Критерії моральної вихованості здобувачів вищої освіти (1 курс)

Критерії вихованості	Стисла характеристика
Соціальний	Ставлення особистості до: суспільства й свого місця в ньому; своєї життєвої позиції, свого рівня розвитку суспільно значущих якостей, співвідношення власних мотивів поведінки та характеру вчинків з нормами, правил моралі інших людей
Інтелектуально-заннєвий	знання відповідних моральних норм і правил, здатність висловлювати на основі цих знань моральні судження
Поведінковий	здатність протистояти негативу й спокусам мас-медіа, наприклад.
Емоційний	Переживання, рефлексія

Як видно зі змісту поданої вище таблиці, роль у формуванні особистості відіграють мас-медіа, особливо під час війни. Саме тому одним із педагогічних аспектів психології виховання в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти є формування у 1 курсу, розвиток у студентів старших курсів соціальної пам'яті та соціального мислення. Соціальна пам'ять спрямована на пам'ять про людські відносини, власний життєвий шлях, способи поведінки тощо. Соціальне мислення - це взаємини людей, соціальні процеси і життєвий шлях особистості.

Отже, завдяки розумінню викладачами педагогічних аспектів психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти можна сприяти розвитку особистості з лідерським/виконавським чи споглядальним рівнем вихованості або раціональним/конформістським, інтуїтивним тощо. Процес виховання в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти повинен бути суголосним словам і конкретним виховним діям, загальній меті й окремим виховним завдань тощо.

Список використаних джерел:

1. Лучанінова О.П. Психологія виховання: інформаційно-аналітична підтримка розвитку особистості здобувача вищої освіти у воєнний і повоєнний період Гуманітарнопедагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи. V Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) (20 листопада 2024 р.) 211 с. С. 16-19.

<https://www.bethana.org.ua>

2. Освіта і наука України в умовах воєнного стану: інформ.-аналіт. інформаційноаналітичний збірник. Київ. 2023. 64 с. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/>

References:

1. Luchaninova O.P. Psykholohiia vykhovannia: informatsiino-analitychna pidtrymka rozvytku osobystosti zdobuvacha vyshchoi osvity u voiennyi i povoiennyi period Humanitarnopedahohichna osvita: zdobutky, problemy, perspektyvy. V Vseukrainska naukovo-praktychna

konferentsiia (z mizhnarodnoi uchastiu) (20 lystopada 2024 r.) 211 s. S. 16-19.

<https://www.bethana.org.ua>

2. Osvita i nauka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: inform.-analit. informatsiinoanalitychnyi zbirnyk. Kyiv. 2023. 64 s. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/>